

Què passa amb la classe de religió?

Dij, 5/03/2020 per Catalunya Religió

(Glòria Barrete -CR) Canvi de govern i nou ressorgiment de la polèmica entorn a la classe de religió. Se suprimirà, tindrà una alternativa, deixarà de ser avaluable? A pocs dies perquè s'inicien les matriculacions a les escoles, i amb elles, l'elecció o no per part de les famílies de la classe de religió, hem parlat amb **Pere Micaló**, director del [Secretariat Interdiocesà d'Ensenyament de la Religió](#) (SIERC), que porta en el sector educatiu des de l'any 1981. Micaló recorda que la classe de religió mai ha estat obligatòria, i que tot i que hi ha uns acords internacionals que garanteixen la matèria, agafar-se a la legalitat és una opció ben fràgil.

Nou govern, coalició política entre PSOE i Podemos. Nous projectes de lleis i, de nou, la polèmica esclata entorn a la classe de religió. Quin és l'estat polític de la qüestió en aquests moments?

En l'esborrany que ara corre de possible llei orgànica del govern actual no figura enlloc la classe de religió com a matèria. Sí apareix unes quatre o cinc vegades la paraula dient que els alumnes no poden ser discriminats per religió, sexe, o procedència. És l'únic moment en què apareix religió, però com a classe de religió no apareix enlloc. Seria la primera vegada que la classe de religió no queda primàriament legislada, si la llei surt tal com està ara redactada. Aquesta és la realitat a nivell legal fins ara.

Per ara és un esborrany, com diu, però ja en el pacte de govern figuraven algunes intencions sobre la classe de religió, oi?

Si ens remuntem abans d'aquest esborrany, podem veure que en el pacte entre PSOE i Podemos, a nivell de partits i no de govern, hi figuraven les intencions respecte a la classe de religió. A nivell de carrer es diu que la classe de religió no seria avaluable. No és veritat. Aquestes intencions anaven a no voler que fos una matèria computable, però això no és nou, ja s'havia intentat altres vegades. Ara bé, avaluable ho continuarà sent, hi ha uns criteris d'avaluació com en qualsevol altra

matèria, però per alguns sectors s'ha volgut fer creure que no seria avaluable, per desvirtuar-la més encara, però no és el cas.

El que sí es proposa és que sigui optativa pels alumnes

Sí, quedaria igual com fins ara. I la tercera cosa que es qüestiona, a banda que no sigui computable ni obligatòria és que no tindrà una alternativa. El fet de no tenir alternativa fa que un qüestioni l'horari en què es farà aquesta classe de religió. Quan tens alternativa garanteixes que la faràs dins l'horari escolar. Quan no hi ha alternativa s'ha de veure en quina franja horària s'ha de fer aquesta classe de religió.

Però per aquests intents de canvi de fet ja s'hi ha passat a la classe de religió...

Ja hi hem passat, sí, el que passa és que no s'ha passat mai tot de cop, tot d'una vegada. La que s'ha mantingut sempre és la optativitat, i, en canvi, les altres sempre han anat variant. Ara s'ajunten totes tres. Aquesta és la realitat dels pactes PSOE - Podemos, del que hem pogut llegir perquè són quatre ratlles, no més, i un esborrany que hi ha i que circula.

En aquest esborrany la classe de religió no apareix, vol dir que la supprimeixen, doncs?

No és tan fàcil. Penso, i això és opinió meua, que la religió es continuarà ofertant però que a l'hora de legislar-la es farà a través d'un Reial Decret, i no a partir d'una llei orgànica. En cas de canviar alguna norma canviar un Reial Decret no necessita tant suport en el Parlament com en una llei orgànica. Probablement, la voluntat del govern sigui anar arraconant la classe de religió. És una opció, i democràticament l'hem d'acceptar. El que passa és que no ens podem saltar una normativa superior que són uns acords internacionals.

Uns acords, però, signats fa molt de temps. La societat ha canviat, s'ha secularitzat en massa i la demanda de religió baixa any rere any. Com s'afronta aquesta situació?

El que anem constatant és que la realitat que fa temps que vivim a Catalunya, en d'altres comunitats també a poc a poc la van vivint. La indiferència religiosa, el procés de secularització, tot això no és patrimoni de Catalunya, es va encomanant d'alguna manera. Nosaltres ja hem dit en diverses ocasions a la resta de comunitats autònomes que vagin fent passos perquè quan els passi que les estadístiques baixin estiguin preparats i puguin avançar-se a les decisions preses.

Hi ha qui diu que els acords amb la Santa Seu blinden la classe de religió...

La classe de religió si la defensem des d'un punt de vista purament legal, podem tenir tota la raó legal que vulguem, però té un cost molt important. La raó legal és una raó molt fràgil perquè qualsevol Comunitat Autònoma pot legislar tenint en compte els tractats internacionals i carregar-se la classe de religió. Sabent que els poders públics poden dificultar molt el futur i present de la classe de religió, avancem-nos. Siguem prou lúcids per saber que això ha arribat fins aquí, sortim-ne amb un mínim de dignitat, però garantim que almenys la nostra societat no perdi aquesta identitat.

Avançar-se pot implicar certes renúncies en la classe de religió...

Renunciar a certes coses costa, però cal fer-ho. Ara a Catalunya podem dir que dels ensenyaments d'infantil, primària, secundària i batxillerat, tenim aproximadament uns 75 mil alumnes, en números rodons, que fan classe de religió. El nombre total d'alumnes d'aquestes etapes són 750 mil. Estem en un 10%, i molt centrat a primària i secundària. Si entrem en la Formació Professional el percentatge baixaria. Quina és, doncs, la reflexió a fer aquí? Val la pena mantenir una classe de religió confessional per a un 10% de l'alumnat quan tenim un 80% de l'alumnat que surt del sistema educatiu analfabet religiosament parlant? Surt això a compte? Aquesta és la contribució que ha de fer l'Església Catòlica a la nostra societat? O bé reflexionem i diem que cedim en alguns aspectes i en altres no?

Quina és la seva proposta, per exemple?

Que es pogués arribar a fer una matèria obligatòria, per a tothom, amb intervenció d'altres confessions religioses i dels poders públics, i amb un currículum asimètric. Aquesta seria la meua proposta. Qui faria aquesta matèria seria qui l'està fent actualment, més algunes persones acordades per diferents confessions religioses i pel govern. Potser tenim molt clar que la nostra societat ha estat configurada per una tradició judeo-cristiana, però que aquest fet històric ens el creiem realment és una altra història. Si no ens ho creiem estem contribuint a una desnaturalització de la nostra societat, a una pèrdua d'identitat espectacular. I a això hauríem de posar-hi remei.

I pel que fa al currículum que s'imparteix?

Jo no estic d'acord, per exemple, amb un currículum amb un 50% de religió confessional catòlica i 50% d'altres religions. No pot ser. La nostra societat l'ha configurat una tradició i aquesta ha de tenir més valor en el currículum. Ara, les altres religions que són emergents a casa nostra les hem de conèixer i estimar. Això és de sentit comú.

Hi ha espais de diàleg actualment per poder pactar això?

Ho desconec. Jo no he parlat com a SIERC amb ningú dels poders públics per poder-ho plantejar obertament.

I no és estrany?

No. Probablement dins la Conferència Episcopal Tarraconense tampoc tothom estaria d'acord amb aquest plantejament. I ho entenc perfectament. Penso que sincerament, i en soc d'aquesta opinió, que s'ha de parlar amb els poders públics, amb qui pot decidir a Catalunya sobre la classe de religió. Però hem de tenir present el limitat poder que tenen les Comunitats Autònomes respecte a legislar Ensenyament. Aquí podríem haver arribat a acords si haguéssim parlat, però a nivell d'Estat Espanyol ho veig molt complicat. Si el govern ara planteja que l'alternativa a la classe de religió sigui una assignatura de cultura religiosa ja podem tancar la parada. I si a més a més diu que aquesta cultura religiosa la faran els professors de religió, no toca una coma dels acords de la Santa Seu amb l'Estat, però a la classe de religió catòlica no s'apuntarà ningú. El govern té mecanismes per carregar-se la classe de religió, fent això per exemple. I si nosaltres no som capaços d'avançar-nos a això, ens ho trobarem i no podrem

negociar res. Ara encara tenim alguna cosa per poder parlar.

I aquest espai de diàleg, per exemple entre la Conferència Episcopal Espanyola i el Govern espanyol existeix?

Ni existeix, ni es vol. És aferrar-se a una normativa tan fràgil... Un dels problemes de l'Església és que tenim visió d'eternitat i no tenim visió de futur. El Regne de Déu està mot bé però mentrestant estem perdent pistonada i el més greu és que estem contribuint a un analfabetisme religiós que és el que volem combatre. Aquesta és la paradoxa.

I per què quan el Conseller Bargalló diu alguna cosa tothom s'agafa les seves declaracions com un canvi que es pot produir en qualsevol moment?

El Conseller diu el que ell voldria si es pogués legislar això des d'aquí. Ho respecto i fins i tot en alguns punts podríem estar d'acord. Ara per ara, però, qualsevol canvi en la classe de religió un Tribunal ho tombaria perquè no és la seva competència. Però que vagin sortint veus que considerin altres propostes em sembla bé.

El professorat de religió, almenys a Catalunya, ja està preparat per donar una classe de cultura religiosa, molts ja la fan...

Amb l'estructura curricular que hi ha ara posem molt difícil la feina del professorat de religió. Per dues raons. La primera és que el currículum de Catalunya té uns apartats diferents del de Madrid. El professor de religió, però, treballa amb una estructura que no es pot canviar i que no s'ajusta al model de les altres matèries. La segona dificultat és un currículum en què no es pot tocar ni una coma. Els professors per poder tenir alumnes han de fer un currículum a mida, en funció dels alumnes que tenen al davant. Posar-se avui dia a fer de professor de religió, inclús en un centre on t'estimin, és molt complicat. No sé si des de l'Església Catòlica valorem massa la feina que fa aquesta gent, perquè recordem que els hem posat nosaltres, nosaltres els hem proposat per treballar.

Aquí hem d'afegir la dificultat que existeix en alguns centres perquè els pares puguin escollir la classe de religió pels seus fills...

Sí. Aquí hi ha molta mà esquerra per part dels professors, i molta prudència. T'has de mantenir molt fred sovint per no denunciar certes situacions en alguns centres, perquè seria pitjor.

Qui ha de garantir el dret a la classe de religió?

El poders públics.

I no s'està fent?

Depèn. Jo no diria en general que no es fa perquè la Inspecció en la majoria dels casos vetlla per aquestes coses. Ara, no en tots els casos, però això passa amb la classe de religió i amb d'altres circumstàncies també on la inspecció no arriba a tot arreu.

Teniu la sensació com a SIERC que el Departament d'Ensenyament sovint se centra en temes de la classe de religió que no pot legislar per no haver

d'afrontar la seva competència per garantir el dret a tenir classe de religió?

Que s'haurien de garantir a tots els centres i a totes les etapes, inclosa la FP, la oferta de la classe de religió, això legalment és així i certament no passa. Tenim actualment un miler de centres de Catalunya on no hi ha classe de religió. Se'm fa estrany pensar que en aquests mil centres no hi hagi ni una sola família que no vulgui classe de religió pels seus fills. D'altra banda això respon a una realitat social que no podem falsificar. No podem pretendre tampoc que el Departament busqui, incentivi, perquè no és real i no és el seu paper. Si a nosaltres ens sortís que el 50% de l'alumnat va a classe de religió seria una dada irreal, i hem de ser molt curosos.

Que la classe de religió depengui d'una llei orgànica no fa que senti indefensió cada vegada que hi ha eleccions?

Sí. Fins avui portem set lleis orgàniques en democràcia. Algunes, com la LOMCE, no es van arribar a aplicar mai. Això és terrible. I no és qüestió de la classe de religió, sinó que no hi ha en la nostra societat un consens social educatiu, cada partit que entra fa la seva llei orgànica. Això no és que distorsioni la classe de religió, distorsiona el sistema. Educació és poder, i això els partits ho tenen claríssim.

Si poguéssim demanar la carta als Reis, què cal per desencallar el no diàleg en aquest tema actualment?

La CEE hauria de ser molt lúcida per veure la nostra societat cap a on va, i afegiria que, cap a on va indefectiblement perquè això no ho canviarem. Acceptant aquest principi, mirem què hem de fer d'aquesta eina que tenim que és la classe de religió. Més enllà dels acords, de la normativa. Ens volem agafar a la normativa perquè ens va a favor però això ja fa temps que és inviable. Els acords diuen que la classe de religió ha de tenir el mateix tractament que les matèries fonamentals, això ja la primera llei orgànica ja no ho va respectar. Però posem-nos sincers, veurieu la classe de religió amb 4h setmanals igual que matemàtiques? Tothom entén que això no pot ser així.

Tothom ho entén o encara hi ha un sector que està esperant-ho?

No sé si algú ho espera, però si més no ara ja no es discuteix que sigui matèria fonamental. Des que jo volto per allà no he sentit mai ningú a la Conferència Episcopal Espanyola que digués res sobre això. I de fet la majoria de Comunitats Autònomes tenen 1h de classe de religió a la setmana o menys. Aquí encara estem bé. I el tractament que té, i això també s'ha de dir, el Departament d'Educació amb els professors de religió no és ni de bon tros el tractament que tenen moltes Comunitats Autònomes amb el seu professorat, és molt millor. Cal que els bisbes siguin lúcids per entendre cap a on va la societat, també per entendre el què tenim actualment, i veure que poc a poc se'ns està menjant una secularització i una indiferència religiosa. Hem de donar-hi una resposta.

Quina resposta?

La resposta no pot ser tancar-nos amb allò nostre i que la donin els altres. I per fer això cal parlar amb Ensenyament i renunciar a algunes coses. I no és només l'Església Catòlica sola, aquí també entra la comunitat musulmana, la comunitat

jueva i l'evangèlica.